

SLÄKTER FRÅN TORSÅS OCH STURKÖ

I ORD OCH BILD

Av

Ellert Engdahl af Styckekanna

Konrad o Agnes Engdahl

© Ellert Engdahl
Författare: Ellert Engdahl
Titel: Släkter från Torsås och Sturkö
Layout: Gisela Schliefer
Tryck: Skilltryck AB

SLÄKTER FRÅN TORSÅS OCH STURKÖ

I ORD OCH BILD

AV

ELLERT ENGDAHL AF STYCKEKANNA

INNEHÅLL

Då bottengarnfisket kom till Sturkö	7	Husbygg	59
Fasanjakt	9	Jon Anderssons Barnbarn	64
Smidesarbete	11	Gisesdotter	65
Ingmari	13	Listerby	66
Alexander Johansson	15	Folkabuss	67
Kraak	18	Psalmbok	70
Thilda	21	Gata	73
Dristig	22	8 Taggare	74
John Viktor Svensson	25	Af Styckekanna	76
Hästholmen	29	Kärlekssaga	79
Ola o Augusta	30	Mygga	81
Tragiskt Öde	34	Vargjägaren	82
Rislycke	36	Falksved	83
Ingrid Maria Elofsdotter	38	Nils Svensson 1796	84
Lots Testamente	40	Amerikabrev	87
Torsås	44	Sista Tåget	89
Söderåkra	46	Kyrkoherde Sandberg	90
Ölfrvingsson	50	Dödad av modern	92
Eldsvåda ödelade hus på Sturkö	52	Elände	93
Bräkne Hoby	53	Anders Andersson	94
Fuglemara	55	En vådlig händelse	96
Vägarbete	57	Palmblad	97

Estland	98	Stabbehyltan	128
Sörman	99	Resa	129
Ivar Nilsson	100	Kröningen	131
Norge	101	Bråtelycke	132
Holme Bildt o Arvid Katt	102	Tunroth	134
Kärra Hökegård	103	Reiman	135
Sjuttiofem år senare	104	Flyetorpet	136
Kvinnaböske	105	I Moringius Fotspår	138
Per Månsson Kryp	106	Bamble	139
Lönnemåla	107	Llandudno	141
Olycka	109	Roland Sandberg	143
Slagen af båtsman Roth	110	Skolkort	144
Rotavik	113		
Matschullis	115		
Från Åland till Sturkö	117		
Lightkeeper Aronson	118		
Golden Gloves	119		
Lars Olofsson	120		
Johannesson	122		
Backstuga	123		
Skrävle	125		
Wrexham	127		

DÅ BOTTENGARNFISKET KOM TILL STURKÖ

Ove Andersson i Bredavik berättar om när bottengarnfisket kom till Sturkö på 1920:talet. Hans far Knut som var född 1903, tog som femtonåring plats hos Bernhard Skogersson på Maltqvarn. Knuts syster Hilda Maria som var 19 år äldre än honom, hade gift sig med Oskar Tibert Andersson, han var född i Stenshamn men flyttat till Fuhlemara i Kristianopel där han verkade som fiskare, liksom sin broder Gottfrid Vedin. Knut som ofta besökte sin syster, var med då de fiskade, bestämde sig redan då, att själv bli fiskare på heltid. Han hade lärt sig hur man satte ut bottengarn av Oskar och Gottfrid. Efter militärtjänsten fiskade Knut som de allmänt gjorde, men 1925, började han med att slå ner pålar i botten, med hjälp av sina bröder Sigfrid och Hjalmar. Dessa pålar var spetsade i ena änden och drevs ned i sjöbotten med handkraft eller annat hjälpmedel, som gjorde att de stod stadigt. Knut började med att sätta ut halvvägs av vad man fick ha, det hade samlats en hel del med folk som tittade på då när arbetet utfördes berättar Ove, som själv blev fiskare. Metoden med bottengarn var vanlig förr i tiden, men i början av 1900:talet var det bönder som ägde vatten, eller hyrde ut sitt fiskevatten, som idkade detta för att fånga mestadels ål säger Ove. Karl Gustaf berättar att hans far hade järnbeskott pålarna som slogs ned i botten av sjön, samt en större tyngd som med en bult genomborrats i pålen som var cirka 20 till 25 cm. i omkrets. Att detta kom på tal var den sedvanliga måltiden av ålakroppkakor som serverades denna dag. 11 tusen kronor tjänade de på några månader för ålen de fick genom detta sätt 1926, enligt Ove, en rejäl slant på den tiden. Under krigsåren blev det förbjudet, men togs åter upp efter freden, då Knut åter började slå ner några pålar, de slogs ner ett hundratals meter från stranden. Han hade sedermera börjat borra hålen till stolparna.

Här är Gottfrid Vedin Andersson hem efter en lyckad fisketur, foto från Björn Lood.

Bottengarnen tjäras, Alrik Larsson, Olof Petersson, okänd, Per Larsson, i Torhamn.

Till vänster tillverkning av bottengarn, från vänster Sven Petter Nilsson, John Petersson, hans son Olof, Alfred Larsson, pojke i låda okänd. Foto från Torhamns samhällsförening.

FASANJAKT

Det hände ibland att fasaner flög in i elledningarna som fans dragna till böningshusen, detta inträffade några gånger när vi var barn. Det hördes i hela huset då ledningarna skakade, det var ett speciellt ljud, då fick Göte min broder och jag snabbt på oss träskorna och rusade ut. In genom grinden, över Hennings tomt upp till Larubacken, in bland träden, där fans ett stort stenröse. Genom generationers idogtstenplockande från åkrarna har de sedan forslats dit. Där gick elledningarna som kom från transformatern i gatan ner till Gunnars gård och vidare till Rotavik. Efter lite letande så hittades fasanen som genast togs hand av vår mor Klara. Därmed var söndagsmidagen räddad. Ivrigt väntande vi på nästa fågel skulle flyga in i ledningen, och därmed få samma öde, att hamna i grytan. Denna jakt var emellertid

inte så omfattning, och mycket tid gick åt på att vänta tills nästa fågel, behagade sig i att flyga in i ledningen. Då var det lite lättare att använda Bror Karlssons hönsgård, där hade Göte och jag utmed långsidan av nätet, som vätte mot skogen, satt dit ett extra nät så att det inte syntes, och därmed locka in fasanerna där med lite säd som

vi tagit hos Gunnar, så att de inte kunde komma ut. Vittjandet skedde varje kväll, fans det något i fällan var vi snabba nog och ta livet av den vettskrämde fasanen så att inte Bror skulle misstänka något. På sextioalet fans det gott om fasaner, men det var bara det att det var olaga jakt som vi idkade, det kom Bror så småningom på.

Då var det roliga slut, med den jakten. Men skam den som ger sig, i statastugan där vår syster Inger är född. Gunnar hade hyrt ut stugan till en som hette Volmar, han var skrotsamlare. Han idkade även andra affärer för att det skulle gå ihop sig, ty skrotsamlandet gav knappt någon inkomst att leva på. Han hade fått reda på att vi höll på med olaga jakt, med lite övertalning så sålde han en hagelbössa kaliber 12 till Göte, och därmed så blev jagandet lite enklare. Göte betalade 200 hundra kronor för hagelgeväret. Patronerna följde nog med

i köpet, annars var det inte så svårt att köpa skott på den tiden. Vad han hade fått pengarna ifrån förtäljer inte historien. På kvällskvisten var det dags att smyga ut i skogen med det olagliga geväret som under dagarna var undagömt i Hennings vedbod. Som indianer smög vi på fasanerna som träat för natten. Många av fåglarna flög givetvis i väg när de upptäckte oss. Men med tiden lärde sig Göte att smyga sig allt närmre. Jag hade tydligen tröttnat på denna jakt, och så var det bättre om det var en som smög sig på dem. Efter som tiden gick och en o annan fasan hamnade i skottlinjen, blev det naturligtvis frågan om vem som sköt under kvällarna. Misstankarna riktades mot ett håll, att det kunde vara Engdahls pojkar, som var i farten. Gunnar som var en vänlig själ och där jag lagt många timmar på att hjälpa honom med att mocka ut koskiten efter skolans slut. Vår far hade varit ladugårdsförman hos honom i många år. Det var hans fru Elly som fick uppgiften att tala med Klara, om detta skjutande som förekom i skogen. Martin var tydligen på vägarbete någonstans, och därför inte hemma. Efter samtalet med Elly, tog mor oss i tukt och förmaning och meddelade oss om att det kunde bli rättsliga efterspel av detta. Mor förstod nog vad som pågick innan Elly talade med henne, hon hade säkert sagt till oss om att inte skjuta på fasanerna, men goda var dem. Far fick reda på detta, men vad jag kan minnas så blev det inget större uppträdande från hans sida.

Men med hot om att barnavårdsnämnden skulle komma och vi skulle hamna på Norrgård, om vi inte genast slutade med denna verksamhet. Inför detta hot var det bara för Göte att göra sig av med bössan, Volmar ville inte bli vid den igen. Alternativet var att kasta bössan i brandbrunnen, och så gjorde han, med ett plums så försvann detta vapen, ned i djupet. Några tiotal år senare skulle brandbrunnen rensas, från nedfallna grenar och annat bråte som fallit i. Brunnnen tömdes på vatten, i all sörja som de hivade upp kom så vapnet åter upp, till allas förvåning. Vapnet var förstört efter alla år, men det gick tydligt att se att det var en hagelbössa kaliber 12. De undrade säkert vem som kunde ha kastat i vapnet. Göte hörde talas om fyndet, och än i dag ångrar han sig att han inte behöll den.

SMIDESARBETE

Har läst mycket om Krabbehall, så jag var tvungen att åka dit, Violet Andersson följde med för att visa vägen. Efter att sedvanligt varit på kyrkogården, där våra nära och kära har sina viloplats. På återfärden mot Bredavik, tog vi in på den smala vägen ner mot Krabbehall, där kom det en dam som var ute med sin hund. Denne känner jag sa Violet, jag stannade fordonet och sporde om det var vägen ner till bryggan. Jo minsann, sväng vänster och bara följ vägen, ni kommer inte längre sa hon.

Förresten min man är där nere, han håller på och måla sjöboden.

Väl där nere så stod det en man med en borste i handen, vi är skolkamrater sa Violet innan vi han komma fram till honom, som genast släppte, det som han hade kommit dit för att göra. Efter sedvanlig presentation, så kom vi att prata om Jerkö, och om Mårtenssons båtillverkning. Han hade en båt som var tillverkad där, och om Greta. Vid strandkanten på en låda låg ett smidesföremål, som blev mitt stora intresse. Jag frågade honom om jag fick ta detta föremål som ett minne från Krabbehall, ja visst sa denne trevlige man som hette Karl Ivar Jonasson.

Foto. Ellert

SLÄKTER FRÅN TORSÅS OCH STURKÖ

Berättar släktens historia genom tiden, från mitten av 1700-talet till våra dagar.

Från en rik bildskatt, en guldgruva för den unga generationen att lära känna den delen av historien, en källa till igenkännande för dem som fortfarande kan minnas denna tid.

